

**VISNYK
OF THE LVIV
UNIVERSITY**

Series Geography

Issue 53

Scientific journal

Published 1–2 issues per year

Published since 1962

**ВІСНИК
ЛЬВІВСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія географічна

Випуск 53

Збірник наукових праць

Виходить 1–2 рази на рік

Виходить з 1962 р.

**Ivan Franko National
University of Lviv**

**Львівський національний
університет імені Івана Франка**

2019

Засновник: ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Друкується за ухвалою Вченої Ради
Львівського національного університету
імені Івана Франка
Протокол № 78/12 від 18 грудня 2019 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації.
Серія КВ № 14608-3579 Р від 28.10.2008 р.
doi: 10.30970/vgg.2019.53

Опубліковано результати досліджень у галузях географії ґрунтів, біогеографії, геоморфології, палеогеографії, фізичної географії, ландшафтознавства, економічної та соціальної географії, географії туризму, охорони природи, гео- та соціоекології тощо. Бібліографію подано в кінці статей.

The results of research of soil science, biogeography, geomorphology, palaeogeography, physical geography, landscape science, economic and social geography, tourism geography, geo- and socioecology have been published. References are cited at the end of the articles.

Видання входить до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата географічних наук. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2015 р. № 747.

Збірник індексований у міжнародній наукометричній базі даних Index Copernicus (ICV 2018 = 81.01)

Редакційна колегія:

канд. геол.-мінерал. наук, проф. **А. Богущий** – головний редактор (ЛНУ ім. Івана Франка); канд. геогр. наук, доц. **В. Біланюк** – заступник головного редактора (ЛНУ ім. Івана Франка); канд. геогр. наук **О. Томенюк** – відповідальний секретар (ЛНУ ім. Івана Франка); д-р габіл., проф. **П. Ангельстам** (Шведський ун-т сільськогосподарських наук, Уппсала, Швеція); д-р геогр. наук, проф. **В. Гаськевич** (ЛНУ ім. Івана Франка); д-р геогр. наук, проф. **Н. Герасименко** (КНУ ім. Тараса Шевченка); д-р геогр. наук, проф. **М. Гродзинський** (КНУ ім. Тараса Шевченка); д-р габіл., проф. **Р. Дембіський** (Ун-т Марії Кюрі-Склодовської, Люблін, РП); д-р геогр. наук, проф. **М. Дністрянський** (ЛНУ ім. Івана Франка); д-р геогр. наук, проф. **Я. Словічева** (Білоруський державний університет, Мінськ, Білорусь); д-р геогр. наук, доц. **С. Іванов** (ЛНУ ім. Івана Франка); канд. геогр. наук, проф. **Я. Кравчук** (ЛНУ ім. Івана Франка); канд. геогр. наук, доц. **І. Круглов** (ЛНУ ім. Івана Франка); канд. геогр. наук, проф. **С. Кукурудза** (ЛНУ ім. Івана Франка); д-р габіл., проф. **М. Ланчонт** (Ун-т Марії Кюрі-Склодовської, Люблін, РП); д-р геогр. наук, с. н. с. **С. Лісовський** (Ін-т географії НАН України, Київ); д-р геогр. наук, проф. **Р. Лозинський** (ЛНУ ім. Івана Франка); д-р екон. наук, проф. **М. Мальська** (ЛНУ ім. Івана Франка); д-р габіл., проф. **С. Марковіч** (Ун-т м. Новий Сад, Сербія); д-р геогр. наук, проф. **А. Мельник** (ЛНУ ім. Івана Франка); д-р геогр. наук, проф. **М. Назарук** (ЛНУ ім. Івана Франка); д-р геогр. наук, проф. **С. Позняк** (ЛНУ ім. Івана Франка); д-р габіл., проф. **С. Ренчківська** (Ін-т географії і територіальної організації ім. С. Лещицького ПАН, Краків, РП); д-р геогр. наук, проф. **І. Ровенчак** (ЛНУ ім. Івана Франка); канд. геогр. наук, доц. **І. Рожко** (ЛНУ ім. Івана Франка); д-р геогр. наук, проф. **О. Шаблій** (ЛНУ ім. Івана Франка); канд. геогр. наук, доц. **Т. Ямелінець** (ЛНУ ім. Івана Франка); д-р габіл., проф. **З. Яри** (Вроцлавський університет, РП).

Professor **A. Bogucki** – Editor-in-Chief,
Professor **V. Bilaniuk** – Assistant Editor,
Senior Researcher **O. Tomeniuk** – Managing Editor.

Відповідальні за випуск: **А. Богущий, О. Томенюк**

Адреса редакційної колегії:
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
вул. П. Дорошенка, 41,
79007, Львів, Україна
Тел. +38 (032) 239-46-35; 239-45-98
<http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/geography>
e-mail: geo_visnyk@ukr.net

Editorial office address:
Ivan Franko National University of Lviv
Geography Department
P. Doroshenko St., 41,
UA – 79007 Lviv, Ukraine
Tel. +38 (032) 239-46-35; 239-45-98
<http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/geography>
e-mail: geo_visnyk@ukr.net

Редактор М. МАРТИНЯК. Технічний редактор О. ТОМЕНЮК. Коректор Ю. БУРКА.

Адреса редакції, видавця та виготовлювача:

Львівський національний університет
імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК № 3059 від 13.12.2007 р.

Формат 70×100/16.
Ум. друк. арк. 28,3.
Наклад 100 прим. Зам. № 138.
Статті опубліковано на умовах ліцензії CC BY 4.0
(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>).
© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2019

ЗМІСТ

<i>Байцар А.</i> Етнічні карти українських земель у працях українських та російських вчених (друга половина XIX ст.)	3
<i>Белінська Л., Кукурудза С.</i> Анатоль Вахнянин – педагог-географ, композитор, громадський діяч, політик	13
<i>Бермес А.</i> Структурно-морфометричний аналіз території Кременецьких гір (частина 1)	24
<i>Богущий А., Волошин П., Томенюк О.</i> Інженерно-геологічна характеристика порід лесово-грунтової серії опорного розрізу Лисогора (Подільська височина)	47
<i>Бордун О., Романів П.</i> Системна класифікація туризмознавства: наукові традиції та сучасні виклики	59
<i>Влах М.</i> Геообразний світ мандрівної літератури Софії Яблонської: сучасна візія	70
<i>Гаськевич В., Лемєга Н., Віщур А.</i> Темно-сірі опідзолені ґрунти Чижиківського пасма: проблеми деградації та охорони	85
<i>Гаськевич О.</i> Неоднорідність ґрунтового покриву агроландшафтів Пасмового Побужжя	97
<i>Головатий М.</i> Бальнеологічні ресурси малих курортів Львівської області	104
<i>Дністрянська І.</i> Наукові дослідження географії сільських поселень України: еволюція методологічних підходів у контексті актуальних викликів	113
<i>Дністрянська Н., Дністрянський М.</i> Краєзнавчо-туристичний потенціал карпатської топонімії	125
<i>Заваріка Г.</i> Механізм впровадження кластерної моделі постконфліктного розвитку туризму Луганської обл.	131
<i>Zinko Yu., Malska M., Hrynchyshyn T.</i> Religious-pilgrim tourism in the west of Ukraine: main centres and shrines	144
<i>Ziólkowska-Weiss K., Podliuk A.</i> Tourist activity of selected students of the Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy (Ukraine)	167
<i>Кіпчач Ф., Блажко Н.</i> Природні та штучно створені об'єкти поверхневих вод у користуванні лісгосподарських підприємств Львівської обл.	177
<i>Колтун О.</i> Англійсько-українська термінологія зсувів	186
<i>Кривульченко А.</i> Олешківські піски як ієрархічно побудована природна система	197
<i>Манько А., Войтків П., Наконечний Ю.</i> Праліси як еколого-освітній і науково-пізнавальний об'єкт Українських Карпат	210
<i>Машика Г.</i> Суспільно-географічний підхід до оцінки атрактивності туристичного потенціалу Карпатського регіону	220
<i>Мухновуych А.</i> Influence on the environment of the flood protection measures on the Dnister River near Sambir (Lviv region)	233

<i>Мкртчян О.</i> Моделювання кліматичних чинників висотної поясності рослинності Українських Карпат та її змін унаслідок глобального потепління	240
<i>Монастирський В., Біланюк О.</i> Сучасні тенденції та проблеми авіаперевезень у міжнародному туризмі України	252
<i>Назарук М., Біланюк В.</i> Стратегічна екологічна оцінка території як складова децентралізації (на прикладі Львівщини)	262
<i>Pandyak I.</i> Categorization of business subjects: modern approaches and trends in the world and in Ukraine	269
<i>Паньків З., Калинич О.</i> Ортштейни дерново-підзолистих поверхнево-оглеєних ґрунтів Прибескидського Передкарпаття	277
<i>Рожко І., Койнова І.</i> Фізико-географічна характеристика Лемківщини	288
<i>Смалійчук А.</i> Старовікові ліси та праліси Українських Карпат: геопросторова структура та перспективи збереження	301
<i>Шевцова А.</i> Юридичні аспекти охорони палеолітичних пам'яток в Україні	315
<i>Яцишин А., Хрипта О.</i> Літологічна характеристика алювію руслової фації ранньоплейстоценової тераси пра-Стрию в розрізі Болехів	322
<i>Богущький А., Томенюк О.</i> Нові книги відомого природодослідника Поділля . . .	337
<i>Богущький А., Томенюк О.</i> XX українсько-польський науковий семінар “Кліматичні цикли плейстоцену в записі осадової секвенції Підляської низовини”	340

CONTENTS

<i>Baitsar A.</i> Ethnic maps of Ukrainian lands in works of Ukrainian and Russian scientists of the second half of XIX century	3
<i>Belinska L., Kukurudza S.</i> Anatole Vakhnianyn as an educator-geographer, composer, public figure, politician	13
<i>Bermes A.</i> Structural-morphometric analysis of Kremenets Mountains (part 1)	24
<i>Bogucki A., Voloshyn P., Tomeniuk O.</i> Engineering-geological characteristic of the sediments of the loess-palaeosol sequence of the key section Lysohora (Podolian Upland)	47
<i>Bordun O., Romaniv P.</i> System classification of tourismology: scientific traditions and modern calls	59
<i>Vlakh M.</i> Geographical imagery world of Sofia Yablonska's travelling literature: modern vision	70
<i>Haskevych V., Lemeha N., Vishchur A.</i> Dark gray podzolized soils of the Chyzyhykiv ridge: problems of degradation and protection	85
<i>Haskevych O.</i> Pasmove Pobuzhzhia agricultural landscape soil heterogeneity	97
<i>Holovatyi M.</i> Balneological resources of small resorts of Lviv region	104
<i>Dnistrianska I.</i> Scientific research of geography of Ukrainian rural settlements: the evolution of methodological approaches in context of actual challenges	113
<i>Dnistrianska N., Dnistrianskyi M.</i> Local studies and touristic potential of the Carpathian toponymy	125
<i>Zavarika H.</i> Mechanism of implementation of the cluster model of post-conflict tourism development in Luhansk region	131
<i>Зінько Ю., Мальська М., Гринчишин Т.</i> Релігійно-паломницький туризм на заході України: основні центри і святині	144
<i>Зіolkovська-Вайс К., Подлюк А.</i> Туристична діяльність вибраних студентів Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Україна)	167
<i>Kiptach F., Blazhko N.</i> Natural and artificial surface water bodies owned and used by forestry enterprises of Lviv region	177
<i>Koltun O.</i> English-Ukrainian landslide terminology	186
<i>Kryvulchenko A.</i> Oleshkivski Sands as a hierarchically built natural system	197
<i>Manko A., Voitkiv P., Nakonechnyi Yu.</i> Virgin forests as environmental, educational and scientific object of the Ukrainian Carpathians	210
<i>Mashika H.</i> Socio-geographical approach to assessing the tourist potential's attractiveness of the Carpathian region	220
<i>Михнович А.</i> Вплив на довкілля протипаводкових споруд на р. Дністер в районі Самбора (Львівська обл.)	233

<i>Mkrtchian A.</i> Modeling of climatic factors of vegetation altitudinal zonality in Ukrainian Carpathians and its future changes due to global warming	240
<i>Monastyrskiy V., Bilaniuk O.</i> Current trends and problems of air transport in the international tourism in Ukraine	252
<i>Nazaruk M., Bilaniuk V.</i> Strategic environmental assessment of territory as a component of decentralization (on the example of Lviv region)	262
<i>Пандяк І.</i> Категоризація суб'єктів готельного бізнесу: сучасні підходи та тенденції у світі та в Україні	269
<i>Pankiv Z., Kalynysh O.</i> Ortsteins in the sod-podzolic pseudogleyed soils of the Beskydy Precarpathians	277
<i>Rozhko I., Koinova I.</i> Physical-geographical characteristics of Lemkivshchyna	288
<i>Smaliychuk A.</i> Old-growth and virgin forests of Ukrainian Carpathians: geospatial pattern and prospects of conservation	301
<i>Shevtsova A.</i> Legal aspects of Palaeolithic sites protection in Ukraine	315
<i>Yatsyshyn A., Khrypta O.</i> Lithological characteristic of the channel facies of alluvium of Early Pleistocene terrace of the pra-Stryi river in the Bolekhiv section	322
<i>Bogucki A., Tomeniuk O.</i> New books of the researcher of nature of Podillia	337
<i>Bogucki A., Tomeniuk O.</i> XX Ukrainian-Polish scientific seminar "Pleistocene climatic cycles in the record of the sedimentary sequence of the Podlasie Lowland"	340

УДК 91(477):94

КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КАРПАТСЬКОЇ ТОПОНІМІЇ

Наталія Дністрянська¹ , Мирослав Дністрянський²

¹ Національний університет “Львівська політехніка”,
вул. Генерала Чупринки, 130, 79057, м. Львів, Україна,
e-mail: d_natalja@ukr.net

² Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. П. Дорошенка, 41, 79007, м. Львів, Україна,
e-mail: m_dnister@ukr.net

Розкрито загальні риси топонімії Українських Карпат у контексті різноманітності регіону та його розміщення в зоні міжкультурної взаємодії. Проаналізовано походження та поширення різних типів карпатських топонімів. Окреслено перспективи використання топонімічного аналізу в краєзнавчій роботі та в організації туристичної діяльності. Зроблено висновок про те, що організація краєзнавчої роботи в галузі географічного карпатознавства за допомогою топонімічного методу передбачає залучення широкого кола дослідників з поза меж наукових установ та організацій, у тому числі учителів, студентів, школярів. Топонімічний аналіз у краєзнавстві треба виконувати з урахуванням тенденцій перебігу історико-географічних процесів і з використанням методів типізації топонімів, топонімічного районування й визначення меж поширення топонімів певного типу. Акцентовано увагу на тому, що в організації сільського зеленого туризму важливими є польові обстеження топонімічних особливостей околиць поселень та опитування місцевого населення для визначення правильної вимови топонімів. Дослідження карпатської топонімії є одним з методів пізнання краєзнавцями процесів заселення Українських Карпат, визначення відмінностей традиційного господарства і традиційної культури карпатських етнографічних районів, що актуально для потреб етнографічного туризму. Детальний опис, типізація та пояснення географічної зумовленості карпатських топонімів має практичне значення не лише в туристичній діяльності, але й в контексті відновлення історичних географічних назв чи внесення корективів в їхнє написання.

Ключові слова: географічне краєзнавство, туристичні ресурси, топонімія, походження і типи карпатських топонімів, етнографічний і сільський зелений туризм.

У структурі географічно краєзнавчої та туризмознавчої інформації особливе місце належить місцевій топонімії, яка може бути важливим інформаційним джерелом щодо походження та розвитку різних географічних об'єктів, їхньої культурної цінності. У разі недостатності писемних пам'яток саме топонімія може розкрити деякі суттєві історично-культурні особливості географічного середовища. Про значення топонімії як джерела географічно-краєзнавчих досліджень писали сучасні науковці (А. Байцар [1], О. Брацько [2], Д. Бучко [3], Т. Купач [4], К. Верес [4], Н. Таранова [10] та ін.), підтверджуючи ефективність її використання для висвітлення різних проблем. Апробовані ними підходи щодо використання місцевої топонімії в географічних дослідженнях можна успішно

реалізувати і в краєзнавчій роботі та організації туристичної діяльності, адже краєзнавство і туризм є взаємопов'язаними на рівні школи середньої школи та вищої. Тісна поєднаність краєзнавства й туризму виявляється і в пізнавальному контексті, адже відвідування з туристичною метою рідних місць сприяє поглибленню зацікавленень географією та історією рідного краю.

Топонімічний аналіз дає змогу вирішувати різні пізнавальні й практичні завдання в краєзнавчо-туристичній роботі в кожному з природно-географічних чи історико-географічних районів України. Зокрема, в Українських Карпатах місцева топонімія може слугувати важливим джерелом інформації на різних етапах організації пізнавального чи етнічного туризму. Особливістю організації краєзнавчої роботи в галузі географічного карпатознавства за допомогою топонімічного методу є можливість залучення широкого кола дослідників з поза меж наукових установ та організацій, у тому числі учителів, студентів, школярів та інших, що дає підстави формувати широкий громадсько-пошуковий рух щодо охоплення всіх місцевостей краєзнавчими обстеженнями, за результатами якого видавати різнобічну науково-інформаційну продукцію і туристичні путівники. Така інформація може мати і пізнавальне значення, і практичне, насамперед з огляду на можливості інвентаризації туристичних ресурсів.

Розглянемо деякі загальні риси карпатської топонімії та її можливості в забезпеченні потреб краєзнавства і туризму. Передусім, карпатська топонімія вирізняється значною різноманітністю, що пов'язано з великою розчленованістю рельєфу, густою мережею водних потоків і загалом суттєвою диференціацією краєвидів. Безпосередньо в гірській місцевості розміщено понад тисячу поселень, назви яких (ойконіми) дають важливу інформацію про умови та суспільно-географічні обставини їхнього заснування й розвитку. Ще більше це стосується мікротопонімів кожної місцевості (назв частин поселень, сільськогосподарських угідь, урочищ). Семантичну різноманітність карпатської топонімії визначило історичне розміщення цього регіону на межі різних мовно-культурних світів (слов'янських, фракійських, романських, германських, тюркських, угро-фінських), що особливо стосується природно-географічних назв. Наприклад, у межах порівняно невеликого за площею масиву Чорногора, попри різні суперечності трактувань, можна знайти ороніми слов'янського, романського, тюркського й угорського походження. І тому природно-географічна топонімія, як синтез різних етнокультурних нашарувань, може бути одним з методів аналізу міжкультурної взаємодії в Карпатському регіоні загалом, що можна використати для організації етнічного туризму. Водночас назви суспільно-географічних об'єктів у переважній більшості українськомовного походження. Показово, що, на думку деяких учених, переважно давньослов'янський (і давньоукраїнський) характер мала первинна топонімія поселень Трансільванії [11, с. 436] – історичного регіону, який відіграв важливу роль у процесах подальшого освоєння всієї Карпатської гірської місцевості.

У проведенні студентської наукової роботи в галузі географічного краєзнавства топонімія може бути безпосереднім об'єктом дослідження, наприклад, щодо вивчення географічної зумовленості топонімії поселень адміністративного району, чи одним з методів історико-географічного аналізу. Географічно-краєзнавче дослідження місцевої природничої топонімії доцільно проводити в розрізі природно-географічних підрозділів, суспільно-географічної – у розрізі адміністративно-територіальних одиниць. Проведенню таких досліджень має передувати вивчення предмета топоніміки як науки, ознайомлення з різновидами топонімів (ойконімами (назвами поселень), гідронімами (назвами водних об'єктів), оронімами (назвами гір), хоронімами (назвами місцевостей, урочищ, угідь,

частин поселення) тощо, а також особливостями відантропонімного творення топонімів, яке позначається на їхньому закінченні.

Підготовка студентів до проведення досліджень місцевої топонімії передбачає також формування навиків роботи зі словниками (топонімичним, гідронімів, етимологічним словником української мови). У трактуванні походження топонімів студентам рекомендують дотримуватись таких методологічних принципів: 1) не абсолютизувати однозначне трактування походження географічних назв, а наводити кілька варіантів, виділяючи найбільш імовірні; 2) походження топонімів розглядати в контексті історико-географічних процесів (заселення, економічного освоєння, етнічних колонізацій), що дає змогу уникнути різних нереальних варіантів трактування географічних назв; фольклорні варіанти походження назв брати до уваги як переважно допоміжні; 3) природно-географічна топонімія, насамперед гідроніми, має давніше походження, водночас назви суспільно-географічних об'єктів є більш динамічними й мінливими. Важливо також досягти правильного написання і звучання топонімів, беручи за основу вимову цих назв місцевим населенням. Особливо це стосується оронімів, які часто неправильно позначають на картах через помилки транслітерації. Наприклад, найвищу вершину масиву Боржава, г. *Стіг*, часто помилково трактують як *Стій*, а масив *Полонина Рівна* як *Полонина Руна*.

У методиці комплексного географічно-краєзнавчого дослідження топонімії певної території провідне значення мають польові обстеження поселень, які охоплюють опитування місцевого населення з нанесенням на карту мікротопонімів околиць і частин поселення. Такі дослідження є важливими в організації сільського зеленого туризму. В опрацюванні одержаної інформації ефективним є метод типізації топонімів за різними ознаками, насамперед, природними і соціальними, успішним прикладом застосування якого є дослідження Є. Черняхівською топонімії Львівської обл. [12]. Так само в деяких випадках можна застосовувати і такі методи, як визначення меж поширення деяких топонімів, а також метод районування, що доцільно, зокрема, у разі дослідження оронімів Українських Карпат.

У комплексному дослідженні різних територій важливо також виявити взаємозумовленість місцевих діалектів, природних та суспільних передумов і карпатської топонімії. Наприклад, карпатська назва гірських перевалів – *прислони* – зумовила найменування низки відповідних поселень. А звільнення на певний час від податків селян, які закладали поселення, зумовило появу низки сіл з назвами *Воля*, *Слобода*, *Слобідка*. Б. Ляшук уперше звернув увагу на поширення в Передкарпатті і Зовнішніх Карпатах ойконімів оборонного походження (*Бачина*, *Стрільки*, *Гвіздець*, *Завадівка*, *Стрільбичі*, *Ясениця-Замкова*), що можна пояснити історично тривалим проляганням уздовж карпатських хребтів кордонів спочатку Київської Русі, потім Галицько-Волинської держави, з одного боку, та Угорського королівства – з іншого [8]. Так само значне відображення в карпатській топонімії знайшло поширення промислів (*Гута*, *Баня*), а також тваринницька спеціалізація (*Комарники*, *Воловець*, *Воловий*, *Волова*, *Скотарське*, *Зимівки* та ін.). Ще більше таких назв в околицях сіл. Наприклад, навколишні місцевості в с. Дністрик-Дубовий Турківського р-ну Львівської обл. мають назву *Кошарки*, *Підсалашики*, *Зимівки* [7, с. 24]. Водночас особливості природних умов, залежність від них місцевого населення позначились на порівняно більшому поширенні в Українських Карпатах топонімів, пов'язаних з назвами рослин і тварин. Зокрема, у Турківському р-ні Львівської обл. таких назв не менше 50 % від усіх ойконімів цієї території (*Боберка*, *Вовче*, *Ластівка*, *Явора*, *Ясінка*, *Буковинка*, *Зубриця*, *Лопушанка*, *Лосинець*, *Явора*, *Ясениця*, *Ясінка* та деякі інші). Ще один пласт карпатських

топонімів – це ойконіми, які позначають різні особливості рельєфу та геопросторову організацію поселень (*Верхнє, Довге, Верхнє Висоцьке, Горб, Діл, Загорб, Косів Верх, Кривка, Верхнячка, Рівня, Кривопілля, Криворівня* та ін.).

Предметом студентської наукової роботи та формування ресурсів етнографічного туризму може бути і порівняльний аналіз топонімії етнографічних районів Українських Карпат, насамперед Бойківщини і Гуцульщини, оскільки територія Лемківщини є майже цілком поза межами України, а людність лемківських сіл у Польщі була депортована внаслідок акції “Вісла” в 1947 р. Топонімія цих етнографічних районів також розкриває деякі відмінності щодо заселення та традиційного господарства. Наприклад, на території Гуцульщини є більша кількість сіл з неслов’янськими назвами, імовірно, тюркськими (*Акиешори, Дземброня, Шешори*), а також більше поширені загалом є топоніми південно-слов’янського і романського походження. Гуцульська топонімія в околицях сіл так само розкриває визначальну роль скотарства в традиційному господарстві, що значно менше характерно для Бойківщини. Така інформація має практичне значення в ході проведення етнографічних турів.

Окрім комплексної географічної характеристики топонімії різних територій (адміністративних, природних), у студентських наукових роботах топонімічний аналіз доцільно використовувати й під час дослідження інших вузлових проблем географічного карпато-знавства, зокрема, проблеми заселення Українських Карпат, яка полягає у визначенні ролі різних колонізаційних рухів (південної колонізації, транскарпатських переселень) у закладанні поселень та етнічного складу поселенців. Зокрема, поширення в гірській місцевості ойконімів, які дублюють назви передкарпатських і закарпатських поселень, розкриває основний напрям і механізм переселення, коли спочатку закладали оборонний населений пункт у передгірській місцевості, а пізніше засновували вже нові населені пункти в горах з такою ж назвою. Такі розселенські тенденції можна простежити на прикладі однойменних поселень: *Грабовець* (з такою назвою є села в теперішньому Стрийському, Богородчанському і Сколівському районах), *Кропивник* (у Калуському, Долинському і Дрогобицькому районах), *Лімна* (колишнє село в гміні Бірча Перемишльського повіту, Республіка Польща, і в Турківському р-ні), *Майдан* (у Тисменицькому, Міжгірському і Дрогобицькому районах), *Турка* (село Коломийського р-ну і місто Львівської обл.) та інші. Трапляються в Українських Карпатах і ойконіми, які дублюють назви трансільванських чи північно-балканських поселень, що свідчить про роль південної колонізації, яка, однак, мала обмежене селищеформувальне значення (*Осій, Волосянка, Волошиново, Тисовець*).

Наголосимо, що детальний опис, типізація та пояснення географічної зумовленості топонімів не лише може мати пізнавальне значення, а й охоплювати практичні рекомендації щодо відновлення історичних географічних назв чи внесення коректив у їхнє написання. Це, зокрема, стосується деяких німецьких колоній, населення яких було депортоване або виселене на історичну батьківщину. Відновлення таких історичних назв може стимулювати поширення ностальгійного туризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Байцар А. Л. Використання місцевих географічних термінів Українських Карпат у ландшафтознавстві // Фізична географія та геоморфологія. 2004. Вип. 46, Т. 2. С. 7–12.
2. Брацьо О. В. Відображення особливостей географічного середовища у назвах поселень (на прикладі ойконімії Закарпаття) // Наук. вісн. Ужгород. ун-ту. Серія: Географія. Землеустрій. Природокористування. 2014. Вип. 3. С. 327–332.
3. Бучко Д. Г. Походження назв населених пунктів Покуття. Львів: Світ, 1990. 144 с.
4. Верес К. О., Купач Т. Г. Особливості застосування топоніміки в туристично-краєзнавчих дослідженнях // Наук. праці Нац. університету харчових технологій. Київ: НУХТ, 2012. С. 138–142.
5. Дністрянський М. С., Ковальчук І. П. Краєзнавчий потенціал історичної географії // Матеріали наукового семінару з географічного краєзнавства. Тернопіль, 1999. С. 63–64.
6. Жупанський Я. І., Круль В. П. Про об'єкт і предмет вивчення національного краєзнавства // Краєзнавство. 1994. Ч. 1–2. С. 3–6.
7. Зборовський П. Топонімія Турківщини. Львів: Камула, 2004. 258 с.
8. Лящук Б. Ф. Географічні назви Українських Карпат і прилеглих територій. К., 1993. 202 с.
9. Костриця М. Ю. Українське географічне краєзнавство: теорія, історія, практика. Житомир: Косенко, 2006. 443 с.
10. Таранова Н. Б. Фізико-географічна зумовленість топонімії Гологоро-Кременецької гряди та Малоого Полісся: автореф. дис. ... канд. геогр. наук. Львів: 2004. 20 с.
11. Тиводар М. П. Традиційне скотарство Українських Карпат другої половини XIX–першої половини XX ст. Ужгород: Карпати, 1994. 560 с.
12. Черняхівська С. М. Топонімія Львівщини: автореф. дис. ... канд. філолог. наук. Львів, 1966. 24 с.

REFERENCES

1. Baitsar, A. L. (2004). Vykorystannya mistsevyh geografichnyh terminiv Ukrainskyh Karpat u landshaftoznavstvi. *Fyzichna geografiya ta geomorfologiy*, 46(2), 7–12 (in Ukrainian).
2. Bratso, O. V. (2014). Vidobrazhennya osoblyvostei geografichnogo seredovyscha u nazvah poselen (na prykladi oykonimii Zakarpattya). *Nauk. visn. Uzhgorodskogo universytetu. Seria: Geografiya. Zemleustriy. Pryrodokorystuvannya*, 3, 327–332 (in Ukrainian).
3. Buchko, D. G. (1990). *Pohodjennya nazv naselenyh punktiv Pokuttya*. Lviv: Svit (in Ukrainian).
4. Veres, K. O., & Kupach, T. G. (2012). Osoblyvosti zastosuvannya toponimiky v turystychno-kraeyznavchyyh doslidjennyah. *Nauk. pratsi Nats. Universytetu harchovyh tehnologiy tehnologiy*, 138–142 (in Ukrainian).
5. Dnistrianskyi, M. S., & Kovalchuk, I. P. (1999). Kraeyznavchyi potentsial istorychnoi geografii. Proceedings from *Mamerialy naukovogo seminaru z geografichnogo kraeyznavstva* (pp. 63–64). Ternopil (in Ukrainian).
6. Zhupanskyi, Ya. I., & Krul, V. P. (1994). Pro obyekt i predmet vyvchennya natsionalnogo kraeyznavstva. *Kraeyznavstvo*, 1–2, 3–6 (in Ukrainian).
7. Zborovskyy, P. A. (2004). *Toponimiya Turkivshchyny*. Lviv: Kamula (in Ukrainian).

8. Lyashchuk B. F. (1993). *Geografichni nazvy Ukrainykh Karpat i pryleglyh terytoriy*. Kyiv (in Ukrainian).
9. Kostytsya, M. Yu. (2006). *Ukrainske geografichne kraeyznavstvo: teoriya, istoriya, praktyka*. Zhytomyr: Kosenko (in Ukrainian).
10. Taranova, N. B. (2004). Fyzyko-geografichna zumovlenist toponimii Gologoro-Kremenetskoï gryady ra Malogo Polissya. *Dissertation Abstracts International*. Lviv, 20 pp. (in Ukrainian).
11. Tyvodar, M. P. (1994). *Tradytsiynе skotarstvo Ukrainykh Karpat drugoi polovyny XIX–pershoi polovyny XX st.* Uzhgorod: Karpaty (in Ukrainian).
12. Chernyahivska, E. M. (1966). Toponimiya Lvivshchyny. *Dissertation Abstracts International*. Lviv, 24 pp. (in Ukrainian).

*Стаття: надійшла до редакції 12.02.2019
доопрацьована 29.05.2019
прийнята до друку 11.06.2019*

LOCAL STUDIES AND TOURISTIC POTENTIAL OF THE CARPATHIAN TOPONYMY

Natalia Dnistrianska¹, Myroslav Dnistrianskyi²

¹ *Lviv Polytechnic National University,
General Chuprynka St., 130, UA – 79057 Lviv, Ukraine,
e-mail: d_natalja@ukr.net*

² *Ivan Franko National University of Lviv,
P. Doroshenko St., 41, UA – 79007 Lviv, Ukraine,
e-mail: m_dnister@ukr.net*

The general features of the toponymy of the Ukrainian Carpathians in the context of the diversity of the region and its placement in the area of intercultural interaction are revealed. The origin and distribution of different types of Carpathian toponyms are analyzed. The perspectives of the use of toponymic analysis in local studies and in the organization of tourism activity are outlined. The conclusion is made that the organization of local lore in the field of geographic carpathology by toponymic method attracts the involvement of a wide range of researchers from outside the institutions and organizations, including teachers, students, and schoolchildren. Toponymic analysis in regional studies should be carried out taking into account the trends of the course of historical and geographical processes and using the methods of typing toponyms, toponymic zoning and determining the boundaries of the distribution of toponyms of a certain type. The emphasis is placed on the fact that when organizing rural green tourism, field surveys of toponymic features of outskirts of settlements and local population surveys are important for determining the correct pronunciation of place names. Research of the Carpathian Toponymy is one of the methods of local ethnographers' knowledge of the settlements of the Ukrainian Carpathians, the definition of differences between the traditional economy and the traditional culture of Carpathian ethnographic regions, which is relevant for the needs of ethnographic tourism. A detailed description, typing and explanation of the geographical location of the Carpathian place names is of practical importance not only in tourism, but also in the context of restoring historical geographical names or making corrections to their spelling.

Key words: geographical local studies, tourist resources, toponymy, origin and types of Carpathian toponyms, ethnographic and rural green tourism.